

?or?e ?or?evi?: „Slem je na?in izvo?enja poezije direktno iz srca”

Intervju vodila: Ana Jov?i?

Preneto sa sajta FENIX (Digitalni ?asopis Fenix)

Na sajtu organizacije ?Poezin? ?itam da ?or?e poeziju pi?e od svoje dvanaeste godine, po profesiji je filolog i bavi se savremenim teatrom.

Upoznavala sam ga u vi?e navrata, prvo na ve?erima Slem-poezije a onda na radionicama ?Plavog pozori?ta?. Ako vas zanima o ?emu ?or?e pi?e dok ?eka trolu, kisne na putu do ku?e ili u svom automobilu, ?ta je slem i po ?emu su specifi?ne predstave savremenog teatra a pre svega, ako ?elite da uronite u jedan intimniji deo svog bi?a, pa da ga hrabro poka?ete svetu, ali ne znate kako, u?iva?ete u razgovoru koji sledi.

*** Pi?e? poeziju od svoje dvanaeste godine, u kom smeru se razvijalo tvoje pisanje i koliko su tvoje pesme druga?ije sada u odnosu na period pre 10 godina?**

Kao klincu omiljeni pesnik bio mi je Edgar Alan Po. U?ivao sam u ritmu i unutra?njoj rimi njegovih stihova i svi?ale su mi se te mra?ne i melanholi?ne boje koje su oni nosili i budili u meni. Poezija mi je bila sredstvo da iza?em iz lju?ture sopstvene usamljenosti. Kasnije sam po?eo da imam sklonosti ka ?to slobodnijoj ekspresiji i eksperimentisanju sa formom. Tokom studija voleo sam da ?itam ameri?ku poeziju ?ezdesetih, da bih negde pred kraj postao op?injen poezijom apsurda Harmsa i Vedenskog. Ono ?to me posebno obraduje je kada pesma ima dozu samoironije-neke vrste galgenhumora. Veoma cenim i ume?e minimalizma. Sa odu?evljenjem sam i??itao Antologiju prvobitne poezije. U tim pesmama nalazio sam tu crtu transi?nosti, taj ekstati?ki momenat. Tako se kretala i moja poetika, u po?etku pomalo romanti?arski obojena, vremenom je postajala sve slobodnija i pratila moj ?ivotni proces. Pesme su uvek bile refleksija mog susreta sa stvarno??u, koja je, po meni, po definiciji apsurdna, neka vrsta moje reakcije na taj susret, potreba da se zapeva, zaple?e ili jo? bolje ispusti krik..., nekada iz dosade, nekada iz straha, nekada iz ose?aja potpune bespomo?nosti, nelagode, o?aja...nekada iz ose?aja neverovatne egzaltiranosti...ili tek onako-gonjen nekom neobja?njivom silom. Mislim da su mi pesme danas lucidnije, manje imaju suvi?nih re?i, ?ini mi se da sam malo usavr?io stil, a opet ba? u tim ranim pesmama ima neke ?udne lako?e koju danas vi?e ne prime?ujem.

?or?e ?or?evi?

*** ?ta je zapravo Slem poezija? Kako si se prona?ao u njoj s obzirom na svoj pre?a?nji skepticizam prema pesni?kim ve?erima (mislio si da su one stra?no dosadne) i gde ljudi mogu da te slu?aju i ?itaju?**

Po meni, ne mo?e se govoriti u nekom ?anrovskom smislu o slem poeziji kao takvoj. Svaka pesma mo?e biti izvedena na slem na?in. Dovoljno je da se pesma nau?i napamet i da se ima ideja da se izvodi za drugog. Da se stavi akcenat na komunikaciju, na susret sa publikom. U tom smislu slem je vi?e neka vrsta spoja knji?evnosti sa izvo?a?kom umetno??u, sa performansom. I potpuno romanti?arska pesma u rimi mo?e biti izvedena na slem na?in. Ideja je da se iza?e iz okvira samo ?itanja teksta, ve? da se va?nost da i izvo?enju. U pitanju je potreba za slobodom, da se impulsi iz kojih je pesma nastala, dakle jedan dublji sloj u odnosu na sam proizvod tj. tekst, ovaplopte kroz samog pesnika na sceni: na licu, u glasu, u telu... sa ciljem da se omogu?i susret sa onim neiskazivim, sa do?ivljajima-kojih su re?i samo poku?aj da se opi?e ne?to ?to prevazilazi okvire jezika. Sa slemom sam se susreo potpuno neplanirano na jednoj radionici „Plavog pozori?ta" koja je za cilj imala da pomogne pesnicima da oslobode svoje performerske kapacitete na sceni dok izvode svoje stihove. Dopala mi se ideja i mogu?nost da se radi na osloba?anju impulsa iz kojih je pesma nastala, da se celo bi?e uklju?i u ekspresiju i pesma ne samo pro?ita, ve? na neki na?in izvede u jednom performativnom ?inu i time omogu?i da se prenos desi na nesvesnom nivou. Svidela mi se mogu?nost izvo?enja poezije u no?nim klubovima, u polutama, u kafeima... Dok ljudi pijuckaju pivo, pesnici i pesnikinje izlaze na scenu i govore svoje stihove, ne ?itaju ih ravnim monotonim glasom, ve? ih govore, direktno iz srca, obra?aju se publici i ogoljavaju i na taj na?in omogu?avaju izlazak iz svakodnevnne rutine i do?ivljavanja ne?eg ekstraordinarnog, mogu?nost svedo?enja jednog ?ina-susreta pesnika sa drugim i samim sobom?

*** ?ta te pokre?e na stvaranje? Pi?e? li pod nekim neobi?nim uslovima, na nesvakida?njim mestima? O ?emu zapravo govore tvoje pesme?**

Obi?no kad se najmanje nadam do?e do neke vrste impulsa da se napi?e pesma. ?esto kada sam jako umoran ili na neki na?in ovansebljen. Recimo dok ?ekam trolu, nakon dugog dana provedenog na poslu, ili dok se vra?am ku?i pokisao...na mobilnom, za kompom, na papiru, u kolima, u klupi u parku, na najrazli?itijim mestima i situacijama...Redovno kucam stihove dok se vozim tramvajem, a imao sam trenutke da po ci?i zimi, dok po najve?em snegu poku?avam da se probijem do svog doma, zastanem i zapi?em misao ili neki stih da bih ih posle preto?io u pesmu. Bitno mi je da taj inicijalni impuls zabele?im, da mi ne pobegne. Moje pesme govore o meni i svetu koji me okru?uje, mojoj percepciji tog sveta, susretu sa tim svetom i sa drugima, one su moj poku?aj da iskomuniciram i da se izrazim, da iskora?im i na neki na?in promenim stvarnost. Moja potreba za magi?nim u prostoru u kome nema mnogo prostora za fantasti?no. Govore o mojim patnjama, snovima, najrazli?itijim ?ivotnim situacijama, u kojima pronalazim istovremeno i humor i tragiku. O svemu onome ?to mi budi srce i intelektualno provocira. Govore o neobi?nim uglovima sagledavanja svakodnevnih fenomena. O poku?aju da pobegnem od dosade. Kao u kakvoj ?ekaonici, gde svi obi?no sede, ?ute i ?ekaju, a eto neko najednom po?ne da peva. I svi ga zaprepa?eno (po) gledaju. I svima je prili?no zanimljivo. Na neki na?in to je skandal, ?to mo?e da bude jako uzbudljivo. Svest i ose?aj sopstvene fragilnosti i bespomono?nosti ?esto me podsti?e na pisanje, pa bi se moglo re?i da pi?em iz o?aja, ali kad malo bolje razmislim, iza toga se krije sna?an impuls za ?ivotom, detinja potreba za igrom i pa?njom, neka vrsta plesa i posve?ivanja celog mog bi?a pred drugim, nepoznatim, i samim sobom.

*** Kako do?ivljava? Plavo pozori?te? Postoji li predstava kroz ?ije si stvaranje i izvo?enje uspeo, u najdubljem smislu te re?i, da ispolji? sve ono ?to ti zapravo jesi? Kakve sve mogu?nosti pru?a savremeno pozori?te i po ?emu se ono razlikuje od standardnog?**

Plavo pozori?te do?ivljavam kao jednu vrstu sigurne ku?e, ?udesnog prostora u kome je mogu?e na jedan strukturisan na?in baviti se sobom ili kako oni to ka?u „carstvom li?nog??. Smatram ih dragim prijateljima koji su mi puno pomogli u smislu samospoznaje, otvaranja uma i osloba?anja. Ja nisam nikada bio deo Plavog pozori?ta kao trupe, ve? sam u?estvovao u njihovom pedago?kom radu, kao polaznik studija antropolo?kog teatra pa smo jednom prilikom na kraju do?li i do jedne predstave koja je za temu imala pitanje emancipacije. Mislim da mi je taj rad dosta pomogao u procesu odrastanja i samospoznanje i da antropolo?ko pozori?te pru?a mogu?nost bavljenja sobom i rada na sebi koje klasi?an teatar nema. U toj predstavi koja se zvala „Antigona-Antiratni resital-projekat emancipacije?? radio sam kroz princip Hemona i mislim da je u prili?noj meri doprinela da do?ivim susret sa odre?enim aspektima svog bi?a koji su do tad bili skriveni i da ih ispoljim u po?etku prili?no stidljivo, a onda kroz igranje sve smelije, i prema drugima. Antropolo?ko pozori?te nudi mogu?nost rada na sebi i kori??enja pozori?ta kao laboratorije za dublje upoznavanje sebe i svoje „problematične?? li?nosti. To je pozori?te u kome nema imitiranja i glume, u jednom pe?orativnom smislu te re?i, ve? se nudi mogu?nost ekstati?kog prekora?enja svakodnevnog i racionalnog kroz bavljenje samim sobom u grupi sa drugima.

*** U jednom tekstu ka?e? da kroz pozori?te tra?i? ?to iskreniji odgovor na pitanje ko si ti kao ljudsko bi?e, skidaju?i sa sebe**

slojeve i slojeve la?nih identifikacija. Kako bi opisao proces odrastanja u tom smislu i koliko je i na koji na?in to uticalo na tvoje pesme i slem nastupe?

Odrastanje vidim kao priliku da se ponovo postane dete i u tome je trik. Na neki na?in odrastaju?i prestaje? da bude? dete, ali sa ciljem da postane? poput deteta. Proces je sli?an radu na skulpturi u kome se od recimo jedne gromade kamena skidaju?i sloj po sloj do?e umetni?kog dela, tako i kroz osve??ivanje i igranje sa najli?nijim sadr?ajima dolazimo do neke svoje su?tine, neke verzije sebe, ?ije ovaplo?enje na sceni nosi katarzi?an moment. Moje pesme su uvek bile refleksije mene kao ljudskog bi?a u svetu u kome se nalazim, ovde i sada. U slem nastupima sam, na po?etku, poku?avao da primenim to ?to sam radio u pozori?tu, ali sam se u nekom trenutku umorio od toga. Ose?ao sam se umorno i nemo?no. Po?eo sam da verujem da dublja komunikacija me?u ljudima nije mogu?a ili da bar ja nisam u stanju da iza?em iz lju?ture svoje zatvorenosti i poku?am da na neki iole suvisao i uzbudljiv na?in iskomuniciram neke svoje bitnosti. Sada sam u nekoj fazi mirovanja. Dugo nisam nastupao i nemam trenutno potrebu za tim. Retko i pi?em. Kod mene je to obi?no bivalo u fazama. Imao sam faze kada bih pisao nekoliko pesama za dan, a onda godinama ne bih ni?ta napisao. Mislim da je ovo zati?je pred buru.

*** Iz li?nog iskustva znam da su ogoljavanje i potpuno razotkrivanje dugi, neretko te?ki procesi koji dovode do ispoljavanja najrazli?itijih emocija, kako si ti to do?ivljavao, da li je neko iskustvo bilo isuvi?e bolno, mo?da previ?e iskreno za tvoje pojmove?**

Da, svakako je tako i u tome treba na?i pravu meru. ?to bi se reklo-po?eti sa manjim i manje bolnim aspektima svoga bi?a. Prona?i neku svoju ?vrstu indetifikaciju, neku svoju „bitnost" i poku?ati igrati se sa njom i na taj na?in razlak?ati pritisak koji ona stvara. To ne zna?i odbaciti je, potisnuti ili narugati se, ve? naprotiv, dati joj va?nost, ali ne na na?in da ona upravlja nama ve? obrnuto. Biti slobodan od te?ine tereta. E sad, u tome treba na?i pravu meru i najsigurniji je put uz dobrog u?itelja-u pozori?nom smislu to je reditelj. Kao pesniku, nekome ko je okrenut sebi i sam osmi?ljava svoje nastupe i vodi svoj process to ?esto nije lako. Mislim da sam preterao jednom prilikom kada sam imao solo pesni?ki performans u klubu Gavez i izveo 20 pesama napamet jednu za drugom, a pri tome konceptualno osmislio ceo doga?aj tako ?to sam svirao izme?u pesama odre?ene instrumente i sve vreme na sceni poku?avaju?i da celim bi?em u?em u neku vrstu transi?kog zanosa?Poku?ao sam da ovaplotim svoje najintimnije reakcije na susret sa apsurdnom stvarno??u. Dodirnuo neke najtananije slojeve u sebi i ogoleo se pred drugima. Osetio sam se jako ranjivim i povredljivim. Nije sve i?lo kako sam planirao i zaista sam do?iveo izlazak iz zone komfora koji je mo?da bio preteran. Mislim da me je taj doga?aj ba? iscrpeo i da se jo? uvek oporavljam od tog susreta sa superlativom (apsurdom)-kako sam nazvao to ve?e. A opet bilo je predragoceno iskustvo. Mo?e se re?i da od tad kao da nemam vi?e snage i motivacije da javno izvodim bilo ?ta, ali to je samo jo? jedna od faza kroz koju prolazim u procesu koji nazivamo ?ivot.

[youtube rWfOt5ewoow]

*** Slu?ala sam tvoj nastup sa „Poetskog grada" iz 2016. godine. Prime?ujem da si u izvo?enju pesme iskoristio tehnike savremenog teatra. Menja? boju i frekvenciju glasa, brzinu izgovaranja teksta, igra? se. Da li to poigravanje nu?no mora da ima veze sa emocijom i smislom pesme? Jesam li u pravu kada pomislim da slu?aoce vra?a? u onaj istinski detinji svet igre?**

To poigravanje je poku?aj sprovo?enja jednog od principa antropolo?kog teatra, principa negacije, tj. umanjenja sile koju proizvodi identifikovanost sa sopstvenim emocionalnim iskustvom i li?no??u, ?to se sprovodi kroz poigravanje sa tekstem pesme- koji je rezultat intimnog do?ivljaja susreta sa stvarno??u. Svi ti na?ini poma?u da se oslobodi ekspresija od ne?ega ?to je manir ili ?to je uobi?ajeno i da se u?e, ba? kao ?to si rekla, u sferu nesputane igre. To je bilo na po?etku mog susreta sa slem ve?erima u Beogradu. Sada prili?no svedenije izvodim. Izlazim na scenu sa idejom da me niko ne?e razumeti i taj stav mi daje izvesnu slobodu da poku?am da ja ne?to do?ivim u ?to slobodnijoj ekspresiji stihova koji, po definiciji, nose boje mog unutra?njeg sveta i na taj na?in omogu?im da i gledaoci, posmatraju?i ne?to o ?emu ne mogu racionalno da sude, eventualno do?ive susret sa mojom percepcijom sveta na jednom manje svesnom nivou, na nivou do?ivljaja, koji ne mora nu?no biti prijatan. Po?to toliko zavisimo od mi?ljenja drugih idealno bi bilo iza?i na scenu sa intencijom da se nesvidim drugima, ali to mi za sad ne polazi za rukom. I dalje nisam mnogo odmakao od po?etka, i dalje je tu pristuna jaka potreba da se dopadnem i to je ono ?to izvo?enje ?ini pateti?nim i dosadnim, dolazi do neke vrste preglumljavanja i afektiranja. Poku?avam da radim na tome, u potrazi sam za na?inom kako da kroz ?to manje, kroz neku vrstu minimalizma, oslobodim i do?ivim ?to vi?e. Shvatio sam i da preterana konceptualizacija tako?e vodi u pogre?nom smeru. I dalje istra?ujem. Ne mogu re?i da sam zadovoljan na?inom na koji izvodim svoje pesme. Mo?da zato dugo nisam ni nastupao, ali mislim da se ova faza preispitivanja polako bli?i kraju i da ose?am potrebu da ponovo podelim svoje stihove sa drugima bez bilo kakvog preteranog o?ekivanja ili gordosti.

*** Da li u privatnom ?ivotu primenjuje? tehnike usvojene u Plavom pozori?tu i slemu?**

Pa i ne ba? svesno. Mo?da ponekad. Malo sam lenj i poti?ten, a to zahteva stalno ulaganje specijalnog napora volje. Mada su ti principi i iskustva zabele?eni duboko u mojoj memoriji pa hteo ne hteo moje akcije bivaju obojene njima. Vi?e u nekoj viziji

stvarnosti i odnosima sa drugima. ?ivot vidim, kao ?to rekoh, kao neku vrstu ?ekaonice, a sam proces ?ekanja kao priliku za susret sa drugima i sa samim sobom, kao prilika za komunikaciju, za igru. Ideja slema je sabornost u?esnika i publike. Pesnici i pesnikinje izlaze na scenu, razmenjuju svoje stihove sa publikom, dolazi do jedne ?ive interakcije. Odjednom dosadna ?ekaonica postaje mesto lude zabave. A sve vreme nema ni?eg trivijalnog, ve? je re? o deljenju najli?nijih do?ivljaja sa drugima ?to zahteva visok stepen poverenja, da ne ka?em ljubavi.

*** Kako povezuje? profesiju nastavnika engleskog sa poezijom i teatrom?**

Nikako (smeh), koristim ponekad priliku da u?inim svoje ?asove ?to kreativnijim i da primenim ne?to od toga ?to sam nau?io na radionicama u pozori?tu. Drago mi je bilo kada sam imao priliku da sretnem neke od svojih ?aka na nekim od pesni?kih doga?aja kao izvo?a?e. Vidim da u svakoj generaciji ima impulsa i potrebe za kreativnim izra?avanjem, neke vrste bunta i nemirenja sa stanjem stvari u i oko sebe i verujem da slem pesni?ko ve?e ili antropolo?ko pozori?te mogu biti mesto za to. ?ao mi je ?to nas sistem u kome se ra?amo, odrastamo i ?ivimo, vremenom ?ini sve pasivnijim primaocima informacija, a gu?i inicijalnu ?ivotnu energiju. A opet, eto, odu?evim se kad ?ujem ne?to iskreno, neku eksploziju impulsa u toku tih pet minuta ne?ijeg nastupa. Ne mogu re?i da je profesura moja vokacija, pre trenutno zanimanje, jedna ?ivotna faza. Ka?u da se posle sedam godina zamene sve ?elije u organizmu pa eto nakon sedam godina rada u prosveti mogu re?i da i kod mene sazreva impuls za promenom. Sa druge strane u?ivam u prenosu znanja i bilo bi mi drago ako sam bar u nekom trenutku u?inio svojim ?acima nastavni proces zabavnijim, svrsishodnijim i opu?tenijim.

*** Ima? li savet za ljude koji bi ?eleli da se oprobaju u slem poeziji ili savremenom teatru?**

Za po?etak dovoljno je da nau?e dve svoje pesme napamet i da se prijave ne neku od slem ve?eri...Nek pozovu svoje prijatelje da ih bodre i ?uvaju strah ako ve? ranije nisu nastupali pred drugima. Jednostavno treba poku?ati obra?ati se drugima, ne glumiti ni?ta. Ne ?uriti, obi?no iz treme govorimo br?e nego ?to bi trebalo. Zna?i malo usporiti i govoriti dovoljno glasno, a ne sebi u bradu, a osim toga ako su u stanju i da se malo poigraju i na neki na?in oneobi?e svoj nastup tim pre ?e biti zanimljivije. Ja odlazim na slem ve?eri sa idejom da popijem koje pivo, vidim se sa prijateljima, ?ujem ne?to zanimljivo i tako, bar za malo, u?inim to ve?e zanimljivijim. Preporu?ujem da ne pi?u i ne izgovaraju na na?in da se dopadnu bilo kome ve? se idejom da iskora?e iz svakodnevnog rutine u kojoj nema mesta za li?no. Da vide to ve?e kao priliku da se otvore i iskomuniciraju, da se susretnu i podele ne?to iz svog carstva li?nog ?to ?e neminovno u?initi sve uzbudljivijim. Savetujem im da budu smeli i da se nikako ne pla?e da to ?to ?e izgovoriti i na?in kako ?e izgovoriti eventualno mo?e da skandalizuje i sablazni bilo koga. Da posmatraju sve to kao kad su bili mala deca pa se na?u sa svojim drugarima ispred zgrade ili u parki?u pa se igraju raznih igara. Jednostavno kao priliku za jednu zanimljivu igru, a znamo da kada je igra u pitanju tad nema treme. Dakle, oduzeti va?nost samom doga?aju i poku?ati ?to slobodnije izaraziti svoje najdublje do?ivljaje. Samo hrabro i bez preteranih o?ekivanja. ?to se savremenog teatra ti?e, predlo?io bih im da prate doga?aje u organizaciji Plavog pozori?ta iz Beograda. Da odu na neku od predstava ili da se prijave za neku od radionica. Ako im se dopadne, uvek postoji mogu?nost neke vrste kontinuiteta u radu. Dakle sve je stvar njihove volje i interesovanja. Savetujem im da poka?u inicijativu. Ja sam se susreo sa Plavim pozori?tem tako ?to sam slu?ajno nai?ao, sada ve? davne 2002. godine na jedan njihov plakat u Domu omladine za dvonedeljnu radionicu. To ?to sam do?iveo na toj radionici mi se toliko dopalo da sam odmah tra?io na?in kako da nastavim rad sa njima. Vrlo bzo se ukazala prilika za jedan celogodi?nji studijski rad i tako je krenulo moje dru?enje sa njima. Na?alost sada je zbog trenutne situacije prili?no svedeno sve i ?to se ti?e mogu?nosti za pesni?ke nastupe i rad sa pozori?tem, ali se iskreno nadam, da ?e od slede?e godine biti ponovo prostora za to. Verujem da ako ljudi ne?to zaista iskreno ?ele i tra?e da ?e pre ili kasnije to i na?i. Svakako potrebno je preduzeti inicijativu, imati jasnu mentalnu intenciju i fokus na ono ?ta ?elimo i ulo?iti specijalan napor volje i energiju da se to i postigne, pa polako, sve u svoje vreme.

*** Hvala ti ?or?e na ovako inspirativnom razgovoru, vidimo se, nadam se uskoro na nekoj slem ve?eri poezije!**